

РЕШЕНИЕ

№ 7598

гр. София, 25.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 173 СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети април през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Б.Р.

при участието на секретаря В.К.

като разгледа докладваното от Б.Р. Гражданско дело № 20231110162116 по описа за 2023 година

Производството е по общия съдопроизводствен ред на ГПК.

Образувано е въз основа на Искова молба, вх. № 321410/13.11.2023г. на СРС, подадена от И. К. Д. срещу „*****“ ЕООД.

Ищецът **И. К. Д.** чрез адв. Д. М. – АК-София, е предявил срещу ответника „*****“ ЕООД иск с правно основание по чл. 26, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 21 и чл. 22 ЗПКр и чл. 143, ал. 1 и чл. 146, ал. 1 ЗПКр за **прогласяване нищожността на клаузата в сключения между страните Договор за кредит № *****/14.08.2021г., предвиждаща заплащане на такса за експресно разглеждане, както и иск с правно основание по чл. 55, ал. 1 ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 68,64 лева, недължимо платена по договора за кредит, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба /13.11.2023г./ до окончателното изплащане на сумата.**

Ищецът твърди, че с ответника сключили Договор за кредит № *****/14.08.2021г., по силата на който дружеството му отпуснало в заем сумата от 50,00 лева, която следвало да се върне до 19.08.2021г. при годишна лихва от 39,42% и ГПР 48,2%. Дължала се и такса за експресно разглеждане от 10,48 лева. В периода 14.08.2021г.-15.08.2021г. страните сключили общо 6 анекса към договора, като с всеки анекс била отпускана в заем допълнителна сума, съответно се увеличавала и таксата за експресно разглеждане, която, след последния анекс, възлизала на 68,64 лева. Ищецът изцяло погасил дължимите по договора суми в размер на 490,68 лева. Твърди се, че в договора ГПР бил неправилно посочен, като при изчислението му не била включена описаната такса за експресно разглеждане. При това положение грешното посочване на ГПР следвало да се приравни на липса на посочен ГПР, съответно да доведе до нищожност на целия договор. Касало се за заблуждаваща търговска практика. Нищожна била и клаузата, според която следвало да се заплати такса за експресно разглеждане. Същата била начислявана в противоречие с чл. 10а ЗПКр и целяла да се заобиколи нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПКр, ограничаваща размера на ГПР. Тези клаузи били неравноправни и противоречащи на добрите нрави, като целели умишлено да въведат потребителя в заблуждение. В

насроченото по делото публично съдебно заседание ищецът не се явява и не изпраща представител. Становище се изразява в писмен вид, като предявените искове се поддържат.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответникът „*****“ ЕООД чрез юрк. Д.Д. е депозирал Отговор на исковата молба, вх. № 63134/26.02.2024г. на СРС, с който оспорва предявените искове като неоснователни и заявени с нередовна искова молба. Признава, че между страните е сключен договор и анекси към него съобразно параметрите, описани в исковата молба. Признава също така, че общо задълженията по кредита са възлизали на 490,68 лева, които са погасени от заемателя на 16.08.2021г., като били разпределени, както следва: 420,00 лева за главница, 2,04 лева за договорна лихва и 68,64 лева за такса за бързо разглеждане. Аргументира действителност и законосъобразност на клаузите на сключения договор. Твърди, че таксата не следва да се включва в изчислението на ГПР, като посоченият ГПР е действителен. Таксата се начислявала за предоставена допълнителна услуга, чието ползване било доброволно, не била условие за получаване на кредита, като единствено осигурявала произнасяне по искането за кредит в много кратък срок. Заемателят бил предварително уведомен за нея и параметрите ѝ, като информирано взел решение за сключване на договора, възползвайки се от нея. За насроченото по делото публично съдебно заседание ответникът не изпраща представител.

Софийският районен съд, като взе предвид подадената искова молба и предявените с нея искове, становището и възразенията на ответника в отговора ѝ, съобразявайки събраните по делото доказателства, основавайки се на релевантните правни норми и вътрешното си убеждение, намира следното:

Исковата молба е подадена от надлежно легитимирана страна при наличие на правен интерес от производството, като предявените с нея искове са **допустими** и следва да бъдат разгледани по същество. Не са налице предпоставки за решаване на делото с неприсъствено решение или решение при признание на иска.

Съобразно нормата на чл. 154, ал. 1 ГПК **доказателствената тежест** по иска с правно основание по чл. 26, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 21 и чл. 22 ЗПКр и чл. 143, ал. 1 и чл. 146, ал. 1 ЗПКр е и за двете страни. Ищецът следва да докаже, че такъв договор със съответни анекси съществува, че същият съдържа клауза за заплащане на посочената такса, както и наличието на предпоставките, установяващи недействителността на тази клауза на посочените от него основания. В тежест на ответника е да докаже, че е изпълнил задълженията си за предоставяне на предварителна информация на потребителя, че е получил съгласието на потребителя за сключване на договора. В тежест на ответника е да докаже, че клаузите на сключения между страните договор не са неравноправни (чл. 146, ал. 4 ЗЗПотр), както и че ищецът е бил наясно с клаузите на договора, т.е. не е въведен в заблуждение. Доказателствената тежест по иска с правно основание по чл. 55, ал. 1 ЗЗД е и за двете страни. Ищецът следва при условията на пълно и главно доказване да установи наличието на описаното в исковата молба плащане, че същото е извършено на ответника, наличието на предпоставките, изложени в исковата молба, обосноваващи липса на основание за извършеното плащане, включително че същото е недействително. Ответникът следва да установи, че за него е налице основание да задържи внесената сума. Извън това в тежест на всяка от страните е да установи фактите и обстоятелствата, от които черпи благоприятни за себе си правни последици.

Страните **не спорят**, че между тях е сключен Договор за кредит № *****/14.08.2021г., по силата на който ответникът е отпуснал на ищеца в заем сумата от 50,00 лева, която следвало да се върне до 19.08.2021г. при посочени в договора годишна лихва от 39,42% и ГПР 48,2%, както и че в договора е налице уговорка за заплащане на такса за бързо разглеждане на искането за кредит, която първоначално е възлизала на 10,48 лева, че в периода 14.08.2021г.-15.08.2021г. страните сключили общо 6 анекса към договора, като с всеки анекс била отпускана в заем допълнителна сума, съответно се увеличавала и

таксата за експресно разглеждане, която, след последния анекс, възлизала на 68,48 лева, че общо дължимата по договора и анексите към него сума била в размер от 490,68 лева, че същата е изцяло заплатена от ищеца на 16.08.2021г., като с нея са покрити задължения за главница в размер на 420,00 лева, 2,04 лева за възнаградителна лихва и 68,64 лева за такса за услугата бързо разглеждане.

Според представените по делото Общи условия към договора за кредит /л. 33/ таксата за бързо разглеждане съставлява допълнителна незадължителна услуга по искане на кредитополучателя, която гарантира обработка на искането за кредит и отговор в рамките на 15 минути от подаването му по електронен път, по телефон или на хартиен носител в офис на партньор. Тя може да се заяви при подаване на искането или при искане за отпускане на допълнителна сума.

Според данните в Търговския регистър, който е публичен, ответникът „*****“ ЕООД е с предходно наименование „*****“ ЕООД.

Според чл. 10а, ал. 1 ЗПКр кредиторът може да събира от потребителя такси и комисиони за допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит. Разглеждането на документите преди предоставянето на заетата сума, дори и експресно, безспорно е типично действие по усвояване на кредита и съставлява присъщ за основния предмет на договора разход. Целта на таксите и комисионите по смисъла на разпоредбата на чл. 10а, ал. 1 от ЗПК е да се покрият административните разходи на кредитора при предоставяне на допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит, но различни от основната услуга за предоставяне на заемни средства. Процесната такса, макар и представена като поискана от потребителя и с цел ускоряване разглеждането на искането, продължава да бъде за такива действия, свързани с управление на кредита и част от дейността на кредитодателя по предоставяне на кредита. Тя реално пряк разход, свързан с усвояване на кредита, и нейното събиране е изрично забранено с разпоредбата на чл. 10а, ал. 2 ЗПК, което води до нищожност на тази клауза поради противоречие със закона. Тя води до допълнително увеличаване на размера на разходите по кредита и създава значително неравновесие между правата на кредитополучателя и кредитодателя с оглед престациите, които си дължат страните. Единствено от волята на заемотателя и добрата организация на дейността му зависи времето, за което той ще вземе отношение по отправеното до него искане за отпускане на кредит, като от потребителя не следва да се изисква да поема финансовата тежест за бързото изпълнение на задълженията на търговеца-заемотател чрез генериране на допълнителни плащания. Затова и съдът приема, че тази такса има за цел единствено да изиска допълнителни суми от заемателя, като прикрие действителния размер на оскъпяването на кредита и разходите по него. Така, освен че се нарушава и заобикаля чл. 19, ал. 4 ЗПКр, потребителят бива и въведен в заблуждение относно реалната стойност на разходите, които следва да стори по обслужването на кредита си, в противоречие с изискванията на чл. 11 ЗПКр. Стига се и до нарушение във връзка с чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗПКр, тъй като се касае за необосновано високо и скрито оскъпяване на кредита. В случаите, когато в договора за потребителски кредит е посочен годишен процент на разходите, които обаче не включва всички разходи, които нормативната база изисква да бъдат отчетени при изчислението му, то договорът за потребителски кредит следва да се счита за нищожен /арг. Решение от 21.03.2024г. по дело № С-714/2022г. на СЕС/.

При това положение, доколкото сумата за такса за експресно разглеждане от общо 68,64 лева е заплатена по нищожен договор, включително при нищожна на собствено основание уговорка в него, предвиждаща необходимост от заплащането ѝ, като не съставлява част от чистата стойност на кредита, тя подлежи на връщане (ПП 1/1979г., т. 1).

Предявените искове са основателни и следва да бъдат уважени изцяло.

Изложените съображения са достатъчни за аргументиране на основателността на предявения иск, като обсъждането на останалите доводи за това, инвокирани в исковата

молба, се явява безпредметно. Въведените в отговора на исковата молба възражения не могат да аргументират извод за неоснователност на исковата претенция.

По разноските:

Съгласно чл. 78, ал. 1 и ал. 3 ГПК, право на разноски има само страната, в полза на която е постановен съдебният акт. Съобразно изхода от делото право на разноски има само ищецът, който своевременно е заявил претенция в тази насока, като е представен и списък по чл. 80 ГПК.

Ищецът е доказал разноски за държавни такси в размер на **100,00 лева**, които следва да бъдат присъдени в негова полза.

Доколкото ищецът е защитаван безплатно по реда на чл. 38, ал. 1 ЗАДв от Еднолично адвокатско дружество „Д. М.“, то в негова полза следва да се присъди възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗАДв, което съдът, съобразно фактическата, правната, процесуалната и професионалната сложност на спора и естеството на делото, определя на **400,00 лева**. Според настоящия съдебен състав за съда не е налице нито задължение, нито основание, да присъжда сума за данък върху добавената стойност върху посочената сума. Съгласно чл. 2 ЗДДС с данък върху добавената стойност се облагат всяка възмездна облагаема доставка на стока или услуга, всяко възмездно вътреобщностно придобиване с място на изпълнение на територията на страната, извършено от регистрирано по този закон лице или от лице, за което е възникнало задължение за регистрация, всяко възмездно вътреобщностно придобиване на нови превозни средства с място на изпълнение на територията на страната, всяко възмездно вътреобщностно придобиване с място на изпълнение на територията на страната на акцизни стоки, когато получателят е данъчно задължено лице или данъчно незадължено юридическо лице, което не е регистрирано по ЗДДС, както и вносът на стоки. Видно от законовата уредба, безвъзмездните доставки на стоки и услуги не се облагат с данък добавена стойност. Правната помощ, която адвокат или адвокат от Европейския съюз може да оказва по реда на чл. 38, ал. 1 ЗАДв, е безплатна и по смисъла на чл. 9, ал. 1 вр. чл. 8 ЗДДС представлява безвъзмездна доставка на услуга, а по аргумент от чл. 2, т. 1 ЗДДС и чл. 2, § 1, б. „в“ от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28.11.2006г. безвъзмездните доставки на услуги не подлежат на облагане с данък върху добавената стойност. Тази услуга не може да се счита за възмездна на основание чл. 38, ал. 2 ЗА по съображения, че възмездяването става впоследствие - с акта на съда, с който насрещната страна, при наличие на предвидените в нормата предпоставки, бива осъдена да заплати адвокатско възнаграждение на оказалия безплатната правна помощ адвокат. Това е така, тъй като, съгласно чл. 25, ал. 2 ЗДДС данъчното събитие възниква на датата, на която услугата е извършена. Последващи този момент действия не могат да имат значение за възникване на данъчно задължение. Постановяването на съдебен акт, с който насрещната страна е осъдена да заплати възнаграждение за оказана безплатна правна помощ, не съставлява облагаема стока или услуга по смисъла на ЗДДС. Правоотношението, по което безплатната правна помощ е оказана, и това, създадено със съдебния акт, са между различни страни и с различно съдържание. По първото за адвоката, оказал правната помощ, не възниква право да получи възнаграждение, а второто е между адвоката и насрещната страна, по което адвокатът има само права, но не и задължения. Съдържанието на създаденото със съдебния акт правоотношение се изчерпва със задължението на оказалия безплатната помощ адвокат да бъде платена определена парична сума от насрещната страна. Съдът не е нито данъчнозадължено лице по смисъла на чл. 3 ЗДДС, което да издаде фактура и да начисли ДДС по нея, нито е страна по правоотношението, възникнало от постановления от него осъдителен акт. Затова той не може да начислява ДДС върху дължимото за оказаната безплатна правна помощ адвокатско възнаграждение без това да е изрично предвидено в закона. Нито ЗДДС, нито ЗАДв, въвеждат такава изрична нормативна уредба, която да се отклонява от общите правила за облагане с данък върху добавената стойност. Не следва

нещо различно и от разпоредбата на § 2а НМРАВ. Разпоредбата няма отношение към дължимия данък върху добавената стойност при осъществяване на безвъзмездна доставка на услуга, каквато е безплатната правна помощ по чл. 38, ал. 1 ЗАдв. Тя урежда начисляването на ДДС върху възнагражденията на регистрираните по ЗДДС адвокати и го определя като неразделна част от дължимото от клиента адвокатско възнаграждение, но не установява задължение за начисляване на ДДС при оказана безплатна правна помощ. Такова съдържание разпоредбата не би и могла да има, защото няма законова делегация, която да овластява Висшия адвокатски съвет да регламентира данъчни правоотношения. Това становище се възприема изрично и в практиката на Върховния касационен съд – опр.917/02.05.2023г.-ч.гр.д.1323/2023г.-ВКС, IVг.о.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА, на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 21 и чл. 22 ЗПКр и чл. 143, ал. 1 и чл. 146, ал. 1 ЗПКр, клаузата на сключения между И. К. Д., ЕГН ***, от град София, и „*****“ ЕООД, понастоящем с наименование „*****“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище в град София, Договор за кредит № *****/14.08.2021г., с анекси към него от 14.08.2021г. /3 бр./ и 15.08.2021г. /3 бр./, предвиждаща заплащане на такса за бързо/експресно разглеждане.**

ОСЪЖДА „***“ ЕООД, с предходно наименование „*****“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище в град София, да заплати на И. К. Д., ЕГН *****, от град София, на основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД, сумата от 68,64 лева, недължимо платена по договора за кредит /за такса за бързо/експресно разглеждане/, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба /13.11.2023г./ до окончателното изплащане на сумата.**

ОСЪЖДА „***“ ЕООД, с предходно наименование „*****“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище в град София, да заплати на И. К. Д., ЕГН *****, от град София, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от 100,00 лева, представляваща разноски по делото на първа инстанция (гр.д. № 56617/2023г. на СРС).**

ОСЪЖДА „***“ ЕООД, с предходно наименование „*****“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище в град София, да заплати на ЕДНОЛИЧНО АДВОКАТСКО ДРУЖЕСТВО „Д. М.“, БУЛСТАТ *****, на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв, сумата от 400,00 лева, представляваща възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ на ищеца И. К. Д. пред първата инстанция (гр.д. № 62116/2023г. на СРС).**

Решението подлежи на обжалване пред Софийския градски съд с въззивна жалба, подадена чрез Софийския районен съд в двуседмичен срок от съобщението.

Решението, на основание чл. 7, ал. 2 ГПК, да се съобщи на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____